Ն. 4808 — 1881 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 7 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԼՍԻ — 22 ԻՆՃԻ ՍԼՆԷ — ՕԼՍՖՐԱՆԿԱ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 19 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԼՍԻ — Ն. 4808

ԳԻՆԱԹԼԱՐ

Իսթանպոլ իլին սէնէլիկ մէճիա 10
Ալթը այ " 5
Իւչ " " 3

Թաշրաբար իլին մէճիտիյէ 10
Ալթը այ " 5
Բոսթա իւճրէթի պիզէ այիտ տիր

ԻԼԱՆԼԱՐ

Գիրինճի տէֆա իլին սաթըրը 3 ղր
Իքինճի " " " 2 ղր
Իւչիւնճիւ " " " 1 ղր

30 ՓԱՐԱ.

Ասպարէզի Էջերեան

ՄԻԻՆԱՏԻՒ ԷՐՃԻԵԱՍ

Իլան սրրսարնա գօնուրմուշան իլանաք ու իխթարաթըն սաթըրը 5 ղր
Մէքթուպլար Ն. Ց. Փանոսեան իսմինէ եազըլըր
Իսթանպոլտա, Գալաթատա Բէնչէնպիհ-պազարընտա Իրսի խանընտա Ն. 41։

՝Ի՝ ՍԱՐԱՊԻՈՆ ԱՂԱ ԵՂԵՍԻ ԱՂԱ ԵՂԵՍԻ

١٢٩٧ ՔԵԱՆՈՒՆԻ ԷՎՎԷԼ 7 — ١٢٩٩ ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ ՀԱ

30 ՓԱՐԱ.

ԻԽԹԱՐ

Էսրարը Փարիսին 23 ինճի ճիւզիւ պու կիւն չըգմըշ տըր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիս, 16 դեկտ.

Մէճլիսի ատան վէ մէպուսանըն թէճէմմիւիւ ֆիվզելատէի խիթապէկիր օլմուշ տնար։ Էնթրանսիժան զագէթասը ալէյհինէ լիգամէյի տավա իտէն Մ. Բուսթան, հիւսնիւ թէվճիհ իղհար իտիլմիշ տիր։

Զաղէթալար հէր նէ սէրլիր լոգ տէսինդէր, մահքէմէնին իլամը, Թունուս մուհաճիմէնին թագրիկ իթմիսիր։ պինանէն ալէյհինէ, Մ. Բուսթան ալէյհինէ եազըլըր նէշրիեաթ էսէրի զարարատան նէշէթ իթմէսիի անլաշըլըեօր։

Թէլէֆոն օլունտուղունա նէզարէն, Մ. Բուսթան Թունուզա ավտէթ իթմէնէճէք տիր, վէ սայիր միհիմմ պիր մէսմուրիյէթէ նասլ ու թայէին օլունաճաղ իմիշ։

Մատրիտ, 16 դեկտ.

Պիր չօղ Արապ զաղէթալարը նէշրիեաթնա նէզարէն, 45 պին Արապ ֆամիլեալարը ճէզայիրէն Մարօքա հիճրէթ իթմիշլէր տիր։

Վաշինկթըն, 16 դեկտ.

Միւճթէմէայը Ամերիգա սուրէթի բէսմիյէտ, Ֆիլիթը Բուլվէր ատնամէսինին թէպտիլ օլունմասընը թալէպ իթմիշ տիր. չինքի մէզքուր ատնամ, Բանամա պողազընտա. Ինկիլթէրրաեա, գապուլի զայրը միւնքին օլան մէնաֆիի թէէմին իթմէքտէ իմիշ։ Միւճթէմէայը Ամերիգա Բանամա գանալը իչին գօնթրոլ թալէպ իտիյօր, չինքի քէնտի պիթարաքիլըղը անճագ պու վասէթա իլէ թէէմին իտիլէպիլինիր իմիշ։

Իլէզայիր, 17 դեկտ.

Բիրկո նամ մահէլլէտէ սու պէնտլէրինտէն պիրինին ինգլթարա, չիտտէթլի պիր սու թուղեանընա սէպէպ օլարադ, 54 նուֆուզ մաղրուզէն վէֆաթ իթմիշ տիր։

(Լէվանի Հէրալտ մախսուս թելէկրաֆ)

Լոնտրա, 17 դեկտ.

Պու սապահ Տէյլի Բրօնիքլ զաղէթասընըն պէեանընա նէզարէն, գօնթ Գալնօքի (Ավթրիա տէվլէթինին խարիճիեէ նազիրը) տիւմէլի էճնէպկիյէ գուրպինտէ պուլունան Ավթրիա սիւֆէրասընա պիր պ!եանանամէ կէօնտէրմիշ վէ մէզքուր պէեանանամէտէ, քէնտիսինին տախի պարան Հայմէրլէնին բօյիթիգասընը թաագիպ իտէճէկինի վէ քէնտի մագսէտ վէ մէպտէսինին, Ավթրիանըն սէտտէթի հալի իչին, սուլհու սաահէն պէգասընան իպարէթ օլտուղու մուհարրեր իմիշ։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Ատանա վիլայէթինտէ Հաճըն գայմագամիրդը Մէհէմմէտ Բիւշրի էֆէնտիյէ,

Մարիյէ միւսթէշարը Վէթէնօրֆ էֆէնտիյէ իքինճի բիւթպէ նիշանը Օսմանի,

Ֆէրիդ Հիլմի բաշաեա իքինճի բիւթպէ Մէճիտի,

Գուրէնայը Շէհրիեարիտէն Բաղնա պէյէ իքինճի բիւթպէ նիշանը Օսմանի,

Մէքքէ միւճավիրինինտէն վէ միւտէրրիսինտէն թաագիպ Բէճէպ էֆէնտիյէ տէօրտունճիւ բիւթպէ Մէճիտի,

Ֆրանսա տէվլէթի թէպտասընան բէսսամ Մ. Բանոլմաթա տէօրտունճիւ բիւթպէ Մէճիտի,

Աթինա սէֆարէթի պաշ քատիպի Միւնիր պէյէ իչունճիւ բիւթպէ Մէճիտի,

Սէֆարէթի մէզքուրէ իքինճի քեաթիպի Սմէֆանա քի պէյէ տէօրտունճիւ Մէհմետ թէվճիհ պայրամաշ տուր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տիւնքի Վագրթէն իճմալընտա կէօրիւլանի։

Անատօլու իսլահաթը հաղրընտա Պապը Ալիճէ մէվճուտ օլան թատավարաթի, թաագիրաթը մասրաֆի հիւքմինճէ, պիր դաչ նէվ օլաղ, էնվար մէզքուրէ «Թաղաիր իլա էհմիմ ալէյ միհիմ» զաիաէսինէ թէվֆիգան, վէ ֆագաթ ճիւմլէսի պիր վագթի մահտուտ զարֆընտա մէվզուի ֆիիլէ գօնուլմաղ իւզերէ, միւսաէսէյի իմբեան մէրթէպէսինէ, իսթիճալէն թէբրիգով վէ իճրաա օլունաճաղ տըր։

Ամմա էրմէնի նամըլա վէ սայիր պիր միլլէթ իսմիյէ, իսլահաթ իճրասընը նէ Պապը Ալի գաղուլ իտտը վէ նէ սէ էֆքարը ումումիյէյի Օսմանլիյէ հիւսնի թէլգրաֆը իլլէր։

Էվրօբատա պուլունան մէմալիքիմիզին ուսուլու իտարէսինէ տայիր նիզամաթի, պիր Էվրօբա գօմիսիօնունա եաբտըրըլըր։

Անատօլու գէթասընէն իսլահաթը իսէ, էօթէտէն պէրու Պապը Ալինին արզու քէրտէսի օլաղ, հէթտէ պու արզուեա թէմամէն մուտաֆագաթընը պիլտիկի իչուն, Էվրօբա հէյէտէթի տիւմէլիյէսի, իսլահաթը մէզկուրէյի Պապը Ալիյէ թավսիյէ իթմէքտէն չէքինմէսի։

Շիմտի Պապը Ալի, միւխթէլիֆ գօմիսիօնուն էսէրինէ ալէա նիզամաթ վէ իճրաաթ իլէ իսպաթը էհլիյէթի իսպահիյէ իտէճէք, վէ ամմա իսլահաթտա բաթրիգխանէ վէ ումումէն բուհպան միւտաֆէսինի զաթիէն վէ բիւլիկէն բէատ իլլէյէճէք տիր։

—

Պու կիւնքի Վագթատա տախի այնի մէսէլէսէն շէօյլէճէ պահս օլունմուշ տուր.

Էրմէնի բաթրիգի բիւթպէթլու Ներսէս էֆէնտի հաղրէթլէրինին խիթիֆալարը մատտէսինէ հէնուզ նէ զարար վէրիլմիշի մէճհուլ տուր։

Պու իշէ լիւզումունատան պիր աղիեատ էհէմմիյէթ վէրէնլէրին մէգոտիսինի մուհաքէմէ իթմէյիզ։

Լաբին պիզիմ կիւպի սրրք պիթարաֆի նօգթայը նազարընտան մուհաքէմէյի ահվալ իտէնլէրճէ, պու իսթիֆա քէյֆիյէթինին էհէմմիյէթի օլամազ։ Եու դատար քի, Պէրլին ոհտնամէսինին պիր ռէհվի իպարէսինտէն պիլ իսթիֆատ, պաղը պէսխահանըմըզընա (միամիա, դիւրահաան) իթիքլէրի իկգատթ իլէ, /ղֆալ օլունանդար վահի, վէ էրմէնիլէրին մէնաֆիի հագիգէսինէ միւնաֆի հէվա ու հէվվէսլէրէ տիւշիւքլէրի վէ մէսէլա ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ՄՈՒՍԻՆԵԱՆ կիւպի արաեա պաղը Լսամի գաբրշտրզը մալիմ օլուպ, պու հէվա ու հէվվէսլէրին ասարը զահիրէսինտէն օլմազ իւզերէ, բաթրիգխանէնին ումուրու միւքիյէէ միւտախէլէ իթմէսինէ տախի պիր գարու աշրյմասընա չալըշըմըշ վէ պու հալ իսէ, Ներսէս էֆէնտի հաղրէթլէրինին բաթրիգլիքլէրի զէմանընա թէսատիֆ իթմիշ օլտուղունտան, վէ տէվլէթճէ լսէ, իսլահաթա կէրմիյի թամամ իլէ վաղը եէտի թէշէպպիւս զէմանը օլան չու զէմանատա, էվվել պէ էվվել, օ գաիտէսիզ միւտախէլէնին էօնիւ ալընմազ մուգթազի խատուկինատէն, չու արալըգ Ներսէս էֆէնտի հաղրէթլէրինին իչէնէ էլ չէքմէլէրի, հէմ քէնտիլէրի թարաֆընտան պիր հիւսնի հարէքէթ վէ հէմռէա ատվէկէճէ մուվաֆէգը հալ վէ մաղտահաթ տըր, զանն իտէրիզ։

—

Ճէրիսէյի Հավատիսին խիւրասասընատակէօրիւլէն ֆրգրա տըր։

Էրմէնի բաթրիգի մէսէլէսի հալա մէյատատա օլուպ Ներսէս էֆէնտի խիթիֆասընտա իսրար իտիպ, ճէմատաթը օնու իսթէմէյէ, հիւքիմէթի Սէնիյէ սոն տէրէճէսէ նատպիկատանէ պուլունարագ, էֆէնտինին խիթիֆասը կէրի ալտըրմաղ իսթէնիլիրօր։ Էֆէնտի իսէ, միհէնի վիճուտիյէսինէ մէպնի օլմազ կէրէք տիր քի, Էվրօբա սէյահաթը արզուսունու կէօսթէրտիկինի զաղէթալար եապըրօրլար իսէ տէ, մէվսիմ, շիմա օլմազ հասէպի իլէ, պունատն մէսիմի սոյֆա տօղրու օլմասը զաննը պագի տիր, եօղսա զէյնի Էվրօբաեա սէյահաթ սիյասի իշլէրի իլէ իշթիղալ իտէնիլէրէ մախսուս օլմասը տախի խաթըրկիւզար օլուր։

Հէր հալտէ Անատօլու իսլահաթը տախի տէրտէսթի թէզէքքիր պուլունտուղու սրրատատ, պու իսլահաթըն էն զիյատէ արզուքէշի պուլունանլար Էրմէնիլէր կիպի կէօրիւնմէքլէ, բաթրիգին խիթիֆասընը կէրի ալրպ ալմատաճաղը շիմտիլիք պիլինէմէզ։

Սալթանաթը Սէնիյէ քէնտի թէպասընա էլպէթթէ տահա զիեատէ չէֆագաթլը օլաճաղընտան, Անատօլու իսլահաթընտա իճրա պուեուրաճաղլարը գաիտէյի ատլ ու հագգանիյէթի հէր գանը Էրմէնի Բաթրիգի օլսա, էլպէթթէ թագտիր իտէճէկի մէմնուն օլաճագտըր։ Զիրա տէվլէթի Օսմանիյէ Էրմէնի թէպասընը էվվէլտէն պէրի քէնտիսինէ տօսթ վէ միւնգատ պիլտիկի, անլէրին բաթրիգինէ պու տէրէճէտէ պիր իմթիեազ վէրտիկի իլէ միւսպէթ տիր։ Էրմէնի ճէմատաթը տախի նիչէ ասբրլարտան պէրի քէնտիլէրինէ հիւքմտարը մէշրու օլարագ թանըմըշ օլտուղլարը տէվլէթի Ալիյէնին նազարը ըէֆէթ ուտթըֆէթինի տայիմ վէ պէր գարար օլտուղունու պիլէրէքտէն, քէնտիլէրինտէն տախի նիչէ մէմնուրլարը օլան հիւքիմէթի Սէնիյէյէնին հէքտամը տալիյէսինէ կէրտանտատէյի բիղա վէ մուվաֆագաթ օլաճագլարընտա ասլա շիպհէ օլունամազ։ Պու սէպէպտէն Էրմէնիլէրին բիյատէթի բուհանիյէլէրինտէ պուլունմասընը արզու իլէթիքլէրի Ներսէս էֆէնտի տախի գազանմըշ օլտուղու թէվէճճիհիհ ճէմատաթը իսթիֆա վէ իսթիղնատա տէյիլ, անլէրէ հիւսնիւ խըզմէթ վէ իյֆայը վազ ու նասիհաթտա պուլաճաղընը զանն իլլէրիզ։

Էվրօբաեա գաբրշը իսլահաթ վաքընը իճրա վէ հէր սուրէթլէ տարֆամը ահալիյէյի իյֆա իտէն Պապը Ալի տախի պու կիւնլէրտէ Անատօլուտա իթթիֆազ պուեուրաճաղը թարիգի իսլահը մահկա քէնտիսինէ տարիյէսինէ պիր ռէհվի իպարէսինտէ պիլ իսթիֆատ, պաղը պէսխահանըմըզընը, պիր թաղըմ սէպքմաղզան

բուեան մուվաֆֆաղաթ օլունմագ իւզրե, մէզունիեէթի քեամիլէյի հայիզ օլաուղլարը հալտե, Տէրսաատէթ կէօնտերիլմէլերի իչին, ասկապը թահվիլաթը սավէթ իթտիկինատէն, տիւեունը ումումիէյի Օսմանիեէ համիլէրի իշպու տավէթ իճապէթէն, Ինկիլիզ վէ Ֆիլէմէնկ համիլէր, Ինկիլթէրրա բարլամէնթասու ազասընտան սասլէթլու Բոպէրթ Պուրդ, վէ Ֆրանսըզ համիլէր սասլէթլու Մ. Վալֆրէյ, վէ Ավսթրիա-Մաճարիսթանը համիլէր սասլէթլու Մ. Մաեէր, վէ Աշման համիլէր սալիեէ միւշավիրի սասլէթլու Մ. Բրիմքէր, վէ Իթալիալը համիլէր սասլէթլու Մ. Մանգարտի ճէնապլէրինի վէքիլ Թայեին Լյէմիշէր, վէ համիլէրին զիքր օլունան վէքիլէրի ազասթաս վէ իլլուլ (սեպ.) այլարընտա Պապը Ալիեէ միւրաճաաթ իթտիքլէրինատէն, հիւքիւմէթի Սէնիյեէ տախի քէնտի թարաֆընան Շուրայի տէվլէթ ըէյիսի տէվլէթլու Սէրվէր բաշա վէ Մալիեէ նազրը աթուֆէթլու Միւնիր պէյ էֆէնտի հազարաթըյլա, տիվանը մուհասէպաթ ըէյիսի ատուֆէթլու Օհաննէս էֆէնտի Զամիչ, վէ Մալիեէ միւսթէշարը աթուֆէթլու Վէթէնատրֆ պէյ, վէ նէզարէթի ճէլիլէյի խարիճիեէ հուգուգ միւշավիրի սասատէթլու Կոչեր էֆէնտի, վէ բիւսուսաթ էմանէթի ալիեէսի միւսթէշարը Պէրթրամ էֆէնտի հազրէթլէրինատէն միւրէքքէպ օլարագ, տային վէքիլէրիյլե միւզաքերե կիրէմէք իւզրե պիր գոմիսիոնը մախսուս թէշքիլ կիրէմիշ տիր։

Մէզքիւր գոմիսիոն, վէքիլէրին համիլ օլտուգլարը վէքեալէթնամէլէրինի մուայեէնէ իլե, միւթէպէր օլտուգլարընը պիլ միւշահէտե, սէնէյի հազրե իլուլունուն պիրինատէն իթիպարէն, պէտ օլունան միւզաքերաթա, իլուլ վէ թըշրինի էվվէլ վէ սանի (սեպ. հոկ. վէ նոյ.) այլարընտա տէվամ կիրէմիշ, վէ նէթիճէյի միւզաքերաթը, տէվլէթի Ալիեէ գոմիսէրլէրիյլե տային վէքիլէրի պէյնինտե մուվաֆֆաղաթ քեամիլէյի միւնճիր օլմուշ տուր։ Հիւքիւմէթի Սէնիյեէ, գոմիսիոնուն իքի թարաֆտան իմզա օլունան զապթնամէլէրինտե մուայեէն օլան մուվաֆֆաղաթա թէվֆիգան, ատթիսե մուհարրէր մէվատտա գարար վերմիշ տիր։

ՊԻՐԻՆՃԻ ՄԱՍՏԷ

1.—Իշպու գարարնամէյի մէրպութ ճէավէլտե մուհարրէր խաթիգրազլարը հէր պիրի ըէսիւմանինտէն պագի գալան մէպլաղ իւզէրինե, 6 թըշրինի էվվէլ 1875 վէ 30 րամազան սէնե 1292 թարիխինտե սատրը օլան գարարնամէ հիւքմինճէ, գուրսաբ իսապէթ իսէն թահվիլաթըն նըսֆը իչին իթա օլունան թահվիլաթը մուվազգաթանընն միգտարը իթիպարխի զամմ օլունտուղու հալտե, ատթիսե մուհարրէր հատտը էվսաթ իւզրե, գըյէմի նիսպիեէյի ինէշրիեէե թէնզիլ օլունմուշ տուր, եանի

1858	Իսթիգրազը եիւզտե		85
1860	»	»	57,375
1862	»	»	68
1863–4	»	»	69,62216
1865	»	»	64,775
1869	»	»	56,725
1872	»	»	98,50
1873	»	»	52,235
Ռումէլի տէմիր եօլլար իքրամիեէլի թահվիլաթի եիւզտե			41,00545
Էսհամը ումումիեէ		»	45,84

թէնզիլ օլունմուշլար տբր։

2.—Իշպու միգտարա թէնզիլ օլունան ըէսիւլմալէ, էսասէն եիւզտե 10 եախօտ 1881 սէնէսի իթիբարընա գատտար հիլալ իսիպ, թէէտիեէ օլունմաեան միւսթազրէգաթը մէգքիւրե ֆայիզէրիյլե, Ռումէլի տէմիր եօլլար թահվիլաթը իքրամիեէլէրի պէտէլի, վէ 6 թըշրինի էվվէլ 1875 թարիխինտե նէշր օլունան գարարնամէ հիւքմինճէ, 1292 սէնէսի րամազանը չէրիֆինտե չգարբլան թահվիլաթը մուվազգաթա պէտէլի զամմ ու իլավէ օլունճագ տբր։

3.—Թէսվիեէսի իքինճի մատատէտե պէեան օլունան մէգքիւր բամազան թահվիլաթընա տախիլ օլմաեբզ, եիւզտե օն զամմա իշթիրագ իսէն միթէատխիլ ֆայիզ վէ իքրամիեէլէր մէպլաղը, պիրինճի ֆըգրատա պէեան օլունտուղու վէճհլէ, թէնզիլ օլունան իսթիգրազ ըէսիւլմալինե զամմ օլունտրազ, հէր պիր իսթիգրազան միգտարը թէնզիլի ատթիսե մուհարրէր մէգատիրի դաթիյեեէ (գաթի միգտարլարա) իպլաղ օլունմուշ տուր։

1858	Իսթիգրազը եիւզտե		93,15
1860	»	»	62,90
1862	»	»	74,50
1863–4	–	–	–
1865	»	»	71
1869	»	»	62,60
1872	»	»	107,75
1873	»	»	55,25
Ռումէլի տէմիր. թահ.		»	45, 9
Էսհամը ումումիեէ		»	50,25

4.—Պինաէն ալէյհ, անիք իւլ պէեան թահվիլաթ, 1876 նիսանընտան (ապրիլ) 1882 մարտընա գատտար թէէտիեէ օլունմաեան գուբօնլար տախիլ օլտուգլարը հալտե, իչինճի ֆըգրատա մուհարրէր միգտարլարա մուվաֆֆաղ պիր մէպլաղա թէնզիլ օլունճագլար տբր։

6 թըշրինի էվվէլ 1875 գարարնամէսի հիւքմինճէ, գուրսաբ իսապէթ իսէն թահվիլաթըն նըսֆը իչին իթա օլունան, վէ պիրինճի ֆըգրատա զիքրի սէպգաթ իսէն րամազան թահվիլաթը մուվազգաթասը, այիտ օլտուգլարը իսթիգրազլար մէպատիրի մէպհուսէսինե թէնզիլ օլունճագլար տբր։

ՀԱՇԻՒ

Ռումէլի տէմիր եօլլարընըն իքրամիեէլի թահվիլաթը միգտարընը միպէյնեին օլարագ, մէրպութ ճէտվէլտե կէօսթէրիլէն 31 միլիոն 508 պին լիրա սթէրլին, ըէս իւլ մալը իսթիպարխինի, եանի իքրամիեէ իլե պէրապէր գուրսաբ իսապէթ իսիպ, թէէտիեէ օլունմաեան թահվիլաթըն հէր պիր տաէտի 400 ֆրանգ օլմագ իւզրե, մէպլաղընը չամիլ տիր։ Իշպու ըէս իւլ մալըն միգտարը իսթիպարխիյլե, թահվիլաթը մէզքիւրէնին գուրսաբ իսապէթ իսէն մէպլաղըն ֆարգը, միւթէատխիլ ֆայիզլարա թախսիս օլունան մէպլաղ տախիլինտե տիր։

ԻՐՔԻՆՃԻ ՄԱՍՏԷ

6 թըշրինի էվվէլ 1875 գարարնամէսինե թէէֆիդան, ըէս իւլ մալը իսթիպարխի թէնզիլ օլունտուգտա, իքրամիեէլի թահվիլաթի ֆայիզլերինին նըսֆը իչին իթա օլունան թահվիլաթը մուվազգաթանընն, մատատէյի ատագզանըն իքինճի ֆըգրատասընտա մուհարրէր եիւզտե 10 գամմա իշթիրաք իսէ ճէկի մէպլաղ, այիտ օլտուգլարը միսթէգրազաթի թահվիլաթընընն միպատէյնեյլե թէսվիեէ օլունճագ տբր։ Մէզքիւր բամազան թահվիլաթը մուվազգաթասընընն մէպլաղը իսթիպարիլէրի աթիտ մուհարրէր մէգատիրե թէնզիլ գէլընմէյ տբր։

Իշպու իրատէյի Սէնիյեէեէ մէրպութ ճէավէլտե, սեբեպընը Օսմանլեէնին սուբէթի թէնզիլ վէ թէսվիեէսինե տայիր օլան միգտարլարընն ճիւմլէսի կէօսթէրիլմիշ տիր։

Մա հէզա, հիսապլարտա սեհվ վէ եախօտ նիսեան վուգուս պուլտուղու թագտիրտե, ճէավէլի մէզքիւրե մուհարրէր մէգատիրը տիւեունը թէրքիպ իսէն մէպլաղընն գաթիէն թայեինի խուսուսունա մանի օլմամաղ։ Եէնի թէշքիլ օլունաճագ տայինլէր մէճլիսի հիւքիւմէթի Մէնիյեէ իլե պիլ մուվաֆֆաղատսէհվ վուգուս պուլմուշ իսէ, թասհիհէ մէմուր սուր։ (Տէվ.)

ԱԶԳԱՅԻՆ

(Մանչուրիին 4805 Ն.-Ի.-Ի.-ԻՆԴԻՆ պաշտէ)

Այս անապատները՝ որոնք շատ դարերէ 'ի վեր այսպիսի հոգևոր կարգօք և բարեմասնութեամբ պերճացած են մինչև ցայս վայր, ահաւասիկ յայտ յանդիման կ'երևի որ ազգային տեսակէտով զուտ հոգևորական դրութիւններ ունեցած են, այնպէս որ տուրք կրօնիս յատկացեալ ամեն ներքին կատարելութիւններն անմերի ունենալով՝ կրօնից տեսական հրահանգներուն գործնական ստոյգ իրականութիւնները հանդիսացած են (¹)։ Անոր համար իրենց մերձակայ գտնուող ազգն դարու Հայ ժողովուրդը՝ այն միամիտ և ջերմեռանդ ժողովուրդը, որ բնականաբար գործի ձայնը բարբառոյ ձայնէն աւելի ազդողապէս կը լսէ և կը զգայ, Վանայ ծովուն մէջ ինքնակեաց թագուհիի պէս նստած այս անապատներէն անբարբառ և լռիկ կերպով իրեն սքանչելուն խորը ազդած կրօնական ներշնչութիւնը, եկեղեցական բեմերուն վրայ սրաբերը դրաւել կարծոյ բարի բեմբասացներուն որ և է քիւրակ մուհարրէր մէդատերը տիւեունը թէրքիպ իսէն մէպալիլին գաթիէն թայեինի խուսուսունա մանի օլմամաղ։ Եէնի թէշքիլ օլունաճագ տայինլէր մէճլիսի հիւքիւմէթի Մէնիյեէ իլե պիլ մուվաֆֆաղատսէհվ վուգուս պուլմուշ իսէ, թասհիհէ մէմուր սուր։ (Տէվ.)

(¹) Մուռացանք հետևեալ կարևոր տեղեկագրութիւնն ալ արտայայտելու, թէ Ս. Աճապատներուս մէջ ի տարին տասնումէկ անգամ հսկում կըլլայ այսինքն, ի Ծննդեան Տեառն, ի յԱնուանակոչութեան, ի Տեառնընդառաջին, ի Ծաղկազարդին, յԱւագ ուրբաթին, ի Ս. Յարութեան, ի Նոր կիրակին, ի Հոգեգալստեան, ի Վարդավառին, ի Վերափոխման, ի Խաչվերացին։ Եւ այս հսկումը ըսածը այս է, որ յերեկոյին առհասարակ ժամը երկուքին յեկեղեցին գալով, մինչև առաւօտ անընհատ սաղմոսերգութեամբ, Աւետարաններու ընթերցմամբ, շարականներու երգեցողութեամբ կը հանեն զգիշերն ի գլուխ յաղօթն Աստուծոյ. և յետ այնորիկ Ս. անմահ պատարագ կը մատուցուի ի մխիթարութիւն և ի վարձ այնքան աշխատանաց։

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸԶԼԱՐ

—Պէն տախի էօյլե . . . —տէյի իլավէյի մէդալ իլէտի Լամպէր. —զաթէն եէրիմիզտե ուզաղ տէյիլ տիր, իքիմիզտե պիր պիրիմիզէ եազըն սօգագլարտա օթուրմագտաեզ, մէրգում Բէլթիյէ սօգաղընտա, վէ պէն տախի Հէյտէ սօգաղընտա պուլունմագտաեզ. . . —հէման չաբուճաղ իսթիմիզիւ պաշըմըզը պիրաղ սբբասընա գօեուպ, վէ պիրէրտե պէեաղ պօեուն պաղը պաղլատըզմըզ կիպի հաղբը օլապիլիրիզ . . . ։

Իմտի էօյլե օլտուգտա, պէն Գաֆէ Բիշտե օթուրուպ սիզի պէքլէյէյիմտէ, սիզտե կիտիպ իշինիզի պիթիրէրէք օրաեա կէլինիզ . . . —տէտի տօղթօր։

Արատան եիկիրմի տագբգա կէչէր կէչմէզ, մէրգումանն իքի տօսթլար, քէնտի թօալէթլէրինի տիւզէլտիպ, վէ պիրէրտե խաֆիֆ բարաբսիւ կիյինտիքտէն սօնրա, կէլիպ տօղթօրու պուլտուլար։

—Հայտէ յինիզ պիր արապտեա պինէլիմ, —տէտի Լամպէր, —վէ էօյլե պիր արապա թուռթալըմ քի ատթը եէօրիկէն օրսուն։

—Օվ պապտէ նաֆիլէ զահմէթ չէքմէքլիկէ իհթիեաճ եօգ տուր. . . —տէյի ճէվապ վիրտի տօղթօր, —զաթէն Լիօնէլ Վարթը քէնտի արապալարընտան պիրինի պանտ վիրմիշ օլտուղունտան . . . —մէղքիւր արապա Թօրթօնի եազընընտա պէքլէմէքտե տիր . . . ։

—Ալէա, պիլմահի իշթէ պու ալէա, չէյլե պիր շիքճէ կիտէրիզ. . . տէյի պաղրբաը ղապէթաճը պուլունան զաթ։

—Վէ, —տէտի ագբպինտե տօղթօր Ժօլէն, —Մէղքիւր արապա, եինէ կիճէ սիզի Փարիսե կէթիրիր։

Պունլարընը իչիւ պիրիքտե օլարագ, Դլարանս թէսմիյէ օլունմագտա օլուպ, վէ ղայէթլէ իյի պիր աթ դօչուլմուշ օլան պիր գուրէեէ պինտիրէր, վէ տրապա քէմալի սիրթի իւզրե, Սէնթ-Ուէն եօլունա թուռթաու։

—Տիմէք տիր քի, —տէյի սիւալ իթտի Լամպէր Մասօլ էսնայի բահտէ, —պու սիզին դրալվարի միլեօնլարա սահիպ պուլունան էֆէնտինիզ, էբէյիճէ տավալըճա վէ էյի պիր զաթ օլմալը տբր։

—Կէօրիւպ զօնուշտուղունու զտա անպահապիլիրսինիզ . . . ։

—Նա՞սլ, զէքեավէթի եէրինտէ՞ մի տիր։

—Հատտէն զիեատէ սահիպ զէքեավէթ տիր։

——Մէրգումուն իյմի վա՞ր մը տբր, էհլի մալիմա՞թ մը տբր։

—Օվ մէրթեպէ էհլի մալիմաթ, բէք աղ պուլունմագտա տբր . . . —հէր շէյի թահսիլ իթմիշ տիր . . . ։

—Պէյքի հէքիմլիկէ պիլէ աշինա օլմալը տբր, էօյէ՞ մի։

—Էվվէլթ, հէքիմլիք, վէ շիմի, ֆիզիք տախի պիլմէքտե տիր . . . ։

Օգթավ Բիշոբ քէնտու քէնտույէ տէտի,

—Պու կէնճ նապապ (բէք զէնկին ատէմ) հագգընտա էօյլէ կիզէլ հավատսըզը եազըլապիլիր քի, Սօրպոն մէքթէպինին իսթիեար հօճալարընը պիլէ պաահի իֆթիխարը օլապիլիրլեր։

Սաաթ հէնուզ ալթըեա վարմազտան, մէրգումը, Սէնթ-Ուէն սէրաեընա վարել օլտուլար, —բարզէն բարմագըզը գաբուսու աչլը։ —Արապա ադաճըզը եօլտան իշէրի կիրաի, պիր չէվրե եարարագ իլէրու կիթաի, վէ էպնիյէնին պինէք թաշը էօնիւնատ տուրտու։

Արապ խատէմէլէրտէն պիրի, դայէթլէ սիւսիւ սուբէթատ կիյինմիշ օլտուգու հալտէ, տէհլիզ իւզէրինատ պէքլէմէքտե իսի։

—Մօնսիէօ Լիօնէլ իլե մատամա, զէլլէր կէզմէքտէն ատաէթ իթտիլէ՞ր մի, —տէյի տօղթօր Ժօլէն մէրգումէ սօրատու։

—Էվվէթ, սէնօր տօղթէօր, վէ քէզալիք սէնօր Ֆօմէնիդօ Սէպալլա տախի ատաէթ իթտիլէր, պուրատա տբրլար . . . ։

—Պուեուրունուզ . . . —տէտի տօղթօր մէրգումանն Փարիսլիլէրէ. —սիզի պիզզաթ քէնտիմ կէօթիւրիւպ թագտիմ իսէ ճէկիմ տիր . . .

—Պուրատա էօյլե պիր թագըմ մէրասիմի թէշրիֆաթիյեեէ էհէմմիյեթի վիրիլմէքտե տէյիլ տիր . . . ։

Վէ մէրգումանը պիւյիւք սալոնտան իչէրի կէօթիրտիս։

Գօրա իլէ Ժան Բրնօ օրատա իսիլէր։

Մէրգումանը կէօրտիւքլէրինտե, իքիսի տախի սեեաղա գալգտըզտան պաշգա, հաթթա, Լիոնէլ Վարթըն պիր գաչ տաքմտա իլէրու տօղրու կէլէրէք, միւտաֆիրլէրի գարշըլտը։

Ժօսլէն, մէրգումանի իքի տօսթլարընտան պիրինի միւթէպէր պիր ղաղէթա մուհարիրի, վէ տիկէրինի տախի, քէսպի չէօհրէթի իթմիշ պիր թէսթիրօ միւէլլիֆի սրֆթաթ-յա թագտիմ պիրլէ, իլավէյի մէդալ իտէրէք տախի,

—Պու դաթլար ազիզ տօսթլարըմտան պուլունտուգլարընտան, հագգլարընտա զաթը ալինիզնատատօսթլուզունու իլթիմաս էյլէրիմ. . . —տէտի։

Գօրա մէրգումանէ էլինի վիրէրէք,

—Զաթը ալիլէրինիզ, սէվկիւրիւ տօղթօրումուզուն տօսթլարը օլտուղունուզ թագտիրտե, պիթթաի պիզիմ տախի տօսթլարըմըզտան մատատա պուլունաճաղընըզտա չիւրհէ եօգ տուր . . . —վէ պէեանէ հաճաթ տէյիլ տիր քի, թատամ տախի պիրլիքտե իթմէքլիկէ թէնէզզիլ պուեուրաճաղսընըզ։

Մէրգումանի իքի տէլիգանլըլար, Գօրա թարաֆընտան քէմալի հիւքմէթ իլէ դատպուլ օլունուպ արամ իթտիրիլտիքլէրի իւզէրինէ ճէվապ վիրէրէք, տօսթլարը պուլունան տօղթօր էֆէնտի թարաֆընտան զուհուրա կէլմիշ օլան տավէթի դատպուլ իտէրէք, կէլմէքլիկէ ճէսարէթի իյլէմէլէրինտէն, վէ օվ մէրթեպէ նայիլի նէզաքէթ վէ ինսանլիէթի օլմալարընտան տօլաեը քէնտիլէրին մէսուտ տատ իտէճէքլէրինի պէեան իյլէտիլէր։

Գօրա պիր չընզբաղընն գայթանընը չէքտի. —Հուզուրունա պիր արապ կէլտի. —վէ մէրգումա, խաբանեօլճա սէոյլեեէրէք, միւտաֆիրլէր կէլմիշ օլմասընը, մատմազէլէրէ խապէր վիրմէսինի էմր իյլէտի։

—Մօնսիէօ, զաթը ալինիզ ըսբանեօլճատա սէոյլեմէքտէսինիզ, էօյլե տէյի՞լ մի . . . —տէտի Լամպէր Մասօլ։

—Էվվէթ, էֆէնտիմ, հէր լսատան պիրաղ դարբշարբրբրմ . . . տէյի ճէվապ վիրտի Գօրա կիւլիւմսէեէրէք, —չունքի եօլճուլուգատա բէք չօգ եէր կէվմիշիմ տիր . . . ։

Մէրգումանի իքի Փարիսլիլէր, —հէր նէ գատտար օլ կիտնէ գատտար բէք չօգ սիս վէ տարաթ կէօրմիշ իտիլէր իսէ տէ, —մահէզլի մէզպուրատէ, տէօրթ թարաֆատա կէօրմէքտէ օլտուգլարը չայեանը թէհայեիր սուբէթատ պուլունան տատրը ատանիյեե հագգընտա, զի-

...մանզումներէն աւելի տպաւորա-
...ն զգացեր են։ Մինչ զի քրիս-
...անէութեան բաժին և գրեթէ խա-
...կան բաղդն եղող արտաքին հա-
...ծանքներուն և վիշտերուն մէջ՝
...ք երբեմն երբեմն ազգային դոյ-
...եան կեսպառնային. ասոնք իրենց
...ջին մխիթարութիւնը, ինչպէս որ
...նքի անսուտ ճշմարտութիւնե-
...ն կ'որոնէին, նմանապէս դայս եր-
...ն անապատներն ալ այն արքազան
...մարտութեանց աւանդարան և վե-
...ալայր համարելով. և հետևաբար
...ն արքայարերէն մերթ ընդ մերթ
...նաւոր առաջներու պէս դուրս ել-
...լով ժողովրդեան աչքին զարկած
...նպատական հայրերու արժանա-
...ով վարուց ցոլմունքներէն կրկին
...կրկին ոգևորուելով՝ և քան զևս
...խոյներ ստացած են մահահոս
...անդաց և հալածանաց մէջ խիզ
...ձնաղոհ տևական համբերու-
...եան մը չվրիպիլ այնպիսի եկեղե-
...ի մը՝ որ իր ծոցը ո՛չ թէ մահկա-
...ցու էակներ, այլ անմահ զուար-
...ութիւններ կը պահէ և կը սնուցանէ։
...՝ (ժողովուրդը) թէպէտև իր
...ուրջը հոլոված դառն և յեղափո-
...խական դարերու ազդեցութիւնե-
...ն՝ նախնական վճիռ կենացը վը-
...ոյ փոքր ինչ եկամուտ պղտորում մ-
...ր և փոփոխութիւններ ստացան,
...ակայն և այնպէս տխուր անց.քերը
...կարողացան մինչև իսկ շարժել այն
...ոնական խարիսխը, յորոյ վերայ
...ինդ օրներու, Մեսրոպեայ և Սա-
...հակներու և ասոնց նմանեացը ձե-
...ամբ հաստատուած էր բուն իսկ
...ազգային գոյութեան սաւառ չէն.քն
...ը։ Զոր և այժմ ահուսոսիկ'ի ներ-
...ոյիս կընդդրկեմ՝ զարմանալով,
...թէ այն.քան վտանգաւոր և փոթո-
...ալից ժամանակներուն ամէն հա-
...ացը խաղալիկ դարձած ազգ մը
...ինչպէ՞ս ցարդ իսկ անաղարտ պա-
...հեր է իր կրօնական և ազգային
...կեան.քը՝ թէև շատ մը կորուսանե-
...լով՝ որոնց վրայ այժմ կ'ողբանք։
...Յակայն այս զարմանաց տեղի չ'ՏՈՍԱ՝
...եթէ մտածելու ըլլանք, թէ թէպէտ
...և ազգը իր Ներսէսներ, Սահակներ
...Զարդաններն և այլն կորսնցուցեր
...է և բնաւ իսկ մխիթարութեան
...ետ մը ալ չունէր. բայց ինչպէս
...ունք որ սուրբ կրօնն իր վերջին
...ապաւէնը եղած էր, նմանապէս սուրբ
...և ազգասէր հայրերը մինչև ցայժմ
...իսկ անկեալ և նկուն ազգի մը նե-
...ղուկներն եղած էին իւրեանց անա-
...գիւտ վարքերով և վարդապետու-
...թեամբ։ Որովհետև աստի աշխարհս
...ուրախութեանցը անճաշակ և ան-
...մխիթար ժողովուրդը այնու հետև
...իրենց բոլոր երջանկութիւնը ամպե-
...ոն վեր գտնուած երկնագաւառի
...մը մէջ մնալով, ո՛չ այլ ինչ կու-
...զէին՝ բայց միայն սուրբ կրօնից վը-
...րայ հիմնած եկեղեցի մը երկրիս վը-
...րայ՝ իր պայծառութեամբ, և երկ-
...նաւոր վարդապետին անսուտ բերա-
...նով խոստացուած լիապատար եր-
...անկութիւն մը երկնից մէջ իր վա-
...յելչութեամբ։ Արդ՝ այսպիսի նուի-
...րական զաղափարներով սնուած
...բազմամիտ ժողովրդեան մը սիրտ՝
...ինչն վերջը արևու ջերմացուցիչ
...ճառագայթները վայելող արգա-
...ւանդ հողի մը նմանելով, իր քա-
...ղաքացիներուն հոգևորական բանից
...սերմերուն՝ ըստ միոյ երեսուն, վաթ-
...սուն և հարիւր կ'արգասաւորէր,
...և հետևաբար կրօնք և ազգութիւն
...ձեռք ձեռքի տուած իրար անբա-
...ժանելի ամբողջիցներ սուրբ եկե-
...ղեցւոյ գաւթին մէջ քաջ անարատ,
...տիպիծ և առաքինի մանկունքներ
...կը ծնանէին։ Եւ այսպէս յորդւոց
...յորդիս իրենց բունին վրայ պատ-
...ասաւելով՝ կրօնքը և ազգութիւ-
...նը անարատ մինչև առ մեզ հասու-
...ցին՝ թէպէտ տգիտութեամբ և պա-
...կասաւոր հանդամանքներուն հան-
...դերձ՝ որք դառնայոյզ և մեղա-
...պատ ժամանակներու արդիւնքն
...էին։ Երբէք իրենց մտքէն չ'էր անց-
...ներ իրենց ստեղծը տարբեր բուն-
...ու վրայ, այսինքն, հին աւուրց
...արմատական սկզբունքները, բնա-
...ւորութիւնները, սովորութիւնները՝
...տարբեր սկզբանց, սովորութեանց
...և բնաւորութեանց վրայ պատաւաս-
...տել, որ ընդհանուր խախտում մը
...կենթադրէ, որոյ տխուր հետևանքն
...իսկ առ տակաւ տակու ցաւօք կը
...նշմարուի մանաւանդ աւելի ազգա-
...յին անտեսական կենաց մէջ։

Արդ՝ այժմ սուրբ կրօնի պաշտա-
...նէից պաշտօններու առաջնութիւնը՝
...նոր սերունդի բացառութեան առ-
...ջև իբր երկրորդացած կ'երևի, դու-
...ցէ և այս բացառութիւնը համայ-
...նութիւն իսկ յառաջբերէ. այն տա-
...ղբինակ ժամանակը (որ այժմ դու-
...շակութիւն և եթէ) սրբազան պաշ-
...տօնէութիւնը իր գործէն դադրե-
...լով, գիտի դիտէ՝ թէ սուրբ կրօնից
...վրայ անտարբերութեամբ նայող
...այս նորաոիրութիւնը՝ ազգութիւնը
...կրօնքի վրայ պիտի հիմնէ, թէ կը-
...րօնքը ազգութեան վրայ։

Յովհաննէս Լէրպոր.
Կեսարացի

Ի Կ. Պոլիս Կեսարիոյ–Բաշա
1881 Նոյեմբեր 29

---

3 Դեկտ. 1881 Իսթանպոլ
. . . Միւլլիթ,

Դաղէթայի միութեպերէնիզ սիւ-
թիւնէրինատ խուսուսէն շատ սան
հաֆիթալար վէթանըմըզ Գայսէրիէնին
տվալ ու էսգապը թէրազիսանան
զիեատէճէ պահս օլունմադատ
պատիի իֆիթիխար վէ օճիհէթլէ իս-
միալի օլան զալպերին տէֆի ֆի-
թուրինէ մէտար օմագատ տրը։

Պիր պէնատի մանասուս իլէ տէ պիր
զաթը համիյէթսիզֆաթ թարաֆը-
տան Գայսէրիատ նէյրի իմ ու է-
տեպ նիյէթիլէ պիր ընկերութիւն
թէշքիլի կէսմէրիլէն արզու վէ ա-
զայը շիրքէթին թալէպի վէ Գայսէ-
րիատէքի շիպէ հէյէթի պէհիյէսի-
նին տախի իսթարը իւղէրինէ, զա-
թէն Գայսէրի սանճաղնէրն միւնա-
սիպ պիր մահալինատ ֆագիր չօ-
ճուղլարը թէզատատիմինէ մէտար
պիր մէ.քթէպ քիշատ օլմադ իշիւն
պիր իբի սէնէտէն պէրու Կը-
թաս. Ընկ. Գաւ. Կեսարիոյ նամ
պիր ուխուվվէթին մէր.քէղի Իսթան-
պոլտա օլարագ, տէվամ իթմէ.քատ
օլաուզանուն այէնէն իլանը միւնա-
սիպ կէօրիւլմիշ տիւր։

Կրթաս. Ընկ. Գաւ. Կեսարիոյ
Մեծ.Կրթական խորհրդականն ըս-
մի պիր թատիդնամէսի իլէ թատիգ
օլունմուշ, Իսթանպոլտա հէյէթլէ-
րի թէշբիլ օլմուշ նիզամնամէսի վէ
խուսուսաթը սայիրէ միւմքին մեր-
թէպէ դայրը իսթիզանատա օլուպ,
պարատատ նէֆսի Գայսէրի վէ հէ-
վալէսինատէն վէ եէրլի միլլէթատշ-
լարըմըզատան 70 գատար ազասը օլ-
տուզու կիպի, այտա պիր սէհիմ
ղըրդ փարա տրը, էլեէմ օթուզ
լիրա նազատի վար։ Ընկերութիւնու-
մուզուն Գայսէրիատէ բէսմէն թէշ-
քիլ օլմուշ շիւպէսի տէ օլուպ Գայ-
սէրիատէ 180 գատար սէհիմ եազըլ-
մըշ տրը։ Անճագ կէրէ.ք պարատատ
վէ կէրէ.ք Գայսէրիատէ իշլէր ազբր
իլէրի կիթմէ.քատէ օլուպ. Իսթան-
պոլտա չօգ ճիհէթլէրի տէ իպրազը
համիյէթ իթմէ.քատէ օլան հէմշէհ-
րիլէրիմիզին թէշքիլ վէ զայրէթինէ
միւհիմ տրը։ Պու ընկերութիւ-
նէն զաղէթարատա պիր գաչ տէ-
ֆա պահս ու իլանլարը կէօրիւլտիւ,
լ.քին էհալիթարաֆը.նատան մէմուլ
օլունան բաղչէթ կէօրիւմէտի։ Ցէ-
բունի Իսթանպոլտա հէմշէհրիլէրի-
մէղտէն պէօյիւ.քթիւճճարլար, թա-
պիպլէր, մուհարրիրլէր, իլմէ հէ-
վէս.քեարլար, սէնատի սահիպլէրի
վար տրը։ Վէթան իշիւն տիւշիւն-
մէ.ք խուսուսա պու սընրֆ հէմշէհ-
րիլէրատէն պէ.քէնիր իքէն պիզայա
սուրմամալը տրրլար։

Զալիֆլէրի պաշլանան պիր իշ
թէշվիզ իթմէլի, տահա տօղրուսու-
իլ.ք էվվէլ լիմայը իպրէթ քէնարիէր
չէ.քմէլի. քօնսիլիատ գուրպան կի-
ատէն Ուսուսմատիրաց կիպի ընկերու-
թիւնլարա հայատ վէ եէնի պաշլա-
եան Կրթատրիկանա զայրէթ վեր-
մէլի վէ էսասը դավի իւղէրինէ պիր
շիր.քէթ թէէսիս իթմէլի տիրէր։

Էֆէնտի. պու ճիհէթլէրէ օսման-
մըշ լ.ք.քին ֆիւթուր կէթիրմէմիշ
օլան դալէմինիզի պու վէսիլէտէ
թէհզիզէ հիմմէթ վէ վէթանատաշլա-
ըը շու եօլա թէրդիպ վէ թէշվիզ
պույուրմանըզ ըիճասը.յա։

Գալբրըզ
Ատենադպիր
Յ. Պոլսեան

Պիզ, վախանըմըզդն թէրազգը-
սընը հէր վագ.թ արզու իստէնէր-
տէն օլուպ, պու ուղղուրատ տախի
պէզլի զայրէթ տախի իթմէ.քտէն
կէրի տուրմայըզ, վէ հէր նէ դա-
տար, թէճրիպէլէր տայիմա մու-
զայիրինի կէօսթէրմէ.քատէ իսէլէրատէ,
շու եէնի թէշէ.քքիլ իստուպ, հէմ-
շէհրիլէրիմիզ չէպանը նէվճիվանը-
տան միւրէ.քքէպ օլան ճէմիյեէթի
հէր հալատէ թարիդի թէգատատիմ-
տէ կէօրմէյի իւմիտ վէ արզու ի-
տէրիզ։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Թէլէկրաֆքն պիզէ խապէր վիր-
տիկի Լիէժ վագասընա տայիր ա-
թիատէ.քի թաֆիլատ վէրիլիեօր։

Մահը հալին 9ունատա Մարի Նամ-
մատէն քէօմիւրիւ գուեուսու,
տիթէշ ալարագ բաթրամիշ տրը։
Պու էնատատ մահէլլի մէգ.քիւրատ
300 իշճի պուլունուպ։ Եալընըզ
դազանրն մուզու պուլտուղու մա-
հէլլատէ 60 քիշի պուլունմադատ իսի,
Վուղուսի հալի խապէր ալը ալ-
մազ, մատէն սահիպլէրի վէ միւ-
հէնտիսլէրի, մահէլլի դազատա կի-
ալէ.ք, 34 մէ.յթ պուլունմուշտուր։
Պատէհու, թէպրդատի իլէրու կէօ-
թիւրիլիւ.քատէ թէլէֆ օլանլարըն
սայը 66 պուուզու անդաշըլմըշտրը։

Եալընըզ պիր ֆամիլիատան 4
քիշի, բէատր, իբի եվլատ վէ տա-
մատ օլարագ խարապէլէր ալթնը-
տա գարմըշ տրը։

Մէգ.քիւր մատէն քէօմիւրիւ գու-
եուսու տիւնեանէն էն մէշհուր գու-
եուլարընատան պիրի իմիշ։

—

Ինկիլթէրրա գրալիչասընդն էն
քիչիւ.ք օղլու բրէնս Լէօբոլտուն,
բրէնսէս էլէն Վալտէ.ք իլէ իզաի-
վանը, մայիս իպթիտասընտա վու-
գու պուլտաճագ իմիշ։ Գրալիչա ա-
տէթի գատմէսի իւղրէ, եըլ պա-
շը կիւնլերինի կէչիրմէ.ք իչին գեկտ.
20տէ Օսպորնա կիտէճէ.ք իմիշ։

—

Գոնթ Բանսդ.ի, իբինճի տէֆա
բրէնս Պիզմարգ թարաֆընատան գա-
պալ օլունատգատան սոնրա, այրն
8ինտէ, Պէրլինի թէր.ք իմիշ տրը։

—

Կէչէն հաֆթա Պէրլինատէ, քիպ-
րիթ ֆապրիզալարընատա իշթիղալ
իտէն ամէլէյի հիմայէ իմիշ.ք իւղ-
բէ, գոնֆէրանսլար թէճէմմիւ իթ-
միշ տիր։ Մալիսմ տիւր քի, մէգ-
քիւր ֆապրիզալարատա ամէլէ տա-
յիմա ֆոսֆոր իլէ օղրաշմադատ օլ-
ատուգ.ը.ընատան, վէ պու իսէ, ան-
լէրատէ տայիմա տիշ էթէլերինին չի-
րիւմէսինի մուճիպ օլատուզունատան,
շու պէլիրէատէն մէրդումանը հրֆզ
ու վիգայէ իշին, մէգքիւր գոնֆէ-
րանսլարատա միզա.քէրատ ճէրէեան
իթմիշ տիր։ Բրուսիատան, Գավէ-
բիատան, Սաքսոնիատան քիպրիթ
ֆապրիզ ագճլարը վէ մէգքիւր ֆապ-
րիզալար իլէ իշ եաբան թիւճճա-
բան, մէգքիւր գոնֆէրանսլարա
հաղը պուլունմադա միւսարատատ
իթմիշլեր տիր։

Կէօրիւնիշէ նէզարէն, քիպրիթ
ֆապրիզալարընտա պէհաղ ֆոսֆոր
իսթիմալընը մէնլինէ դարար վերի-
լէճէ.ք իմիշ։

—

Էլլի սէնէտէն պէրու Մթրաղ-
պուրկ ժիմնազընտա բրոֆէսէօրլիք
իտէն մէշհուր Մ. Պէօկնէր պու տէ-
ֆա շէհրի մէզզուրատա վէֆատ իթ-
միշ տիր։ Մէրգումմ մուալլիմ պիր
չօգ ճէմիյեէթի ինսանիյէթբէրվէ-
բանէ վէ շէֆագաթբէրէսթիյէ աղա
պուլունմադատ իսի։

—

Ֆրանսանըն պադր դէվատր բի-
բամընը սինինէրի ամիտ պէհան
օլունուր։

Մ. Վիլբիան, Փարիս թրպպիյեէ
մէ.քթէպինին նազրրը վէ Ֆրանսա-
տա միլլէթիմիզէ շէրէֆ կէթիրէպի-
լէճէ.ք գատար պիր էսէր սահիպի
օլուպ, շիմտի բայրթախթրմըզդն
հազիդ ամթպպասընատան պիրի օ-
րան 8օգթ. Թիրեաքեան էֆէնտի-
նին ուսթատը տրը։ Միւմանիէյհ
Բլօտ Պէրնարատան սոնրա, ասրբն
էն մէշհուր ֆիզիօլօժիսթի օլմուշ
տուր։ Սինին 55 տիր։

Էհլի դալէմ մէշհուր Լապուլէյ
70, Քրիսթիյան մէզհէպինէ դարշը
է՛ն միւ.քէլլէֆ ասար նէշը իթմիշ
օլան Էրնէսթ Բընան 58։ Մէշհուր
Թիմիսթ Լիէպկէ 78։ Թէն (ֆէ.յլէ-
սոֆ) 53։ Փարիս ֆա.քիւլթէսինին
է՛ն նամատար մուալլիմէրինատէն Տօգ-
Ռօպէն 50։ Տիւմա (Թիմիսթ) 81։
Եբվրէօլ (Թիմիսթ) 95։ Եէօհրէթ-
շուար միւմէրրիսիլէրատէն Վիքթօր
Տիւրիւյ 70։ Մէարիֆ նազրրը ճէ-
տատի վէ հիւ.քէմայը ասրբն է՛ն զի-
եատէ միւշէրրէֆի Բօլզէր 48։ Բի-
մեատկէր Գէրթբլօ 54։ Իֆրատ թա-
րաֆատարանընատան վէ Վիքթօր Հիւ-
կօնուն բէֆիդի Լուի Պլան 70։ Փա-
րիս թրպպիյեսինին շիմի մուալլիմի
պէնամը Վիւրց 64։ Ֆրէնկի իլլէթի-
նին Ալլահը կիպի իթիպար օլունան
Տօգթ. Ռիքօր 81։ Ա.քատէմիատա
եէնի ազա նասպ ու թայեին օլու-
նան Բասթէօր 52։ Ժիւլ Սիմոն 67։
Շարլէր, բօմանճլար, թէաթրօ
օյունարը թէրթիպ իտէնլէր, էհլի
մուզիքլերատէն պաշլըճալարընը տա
թատատա իսէլիմ։

Վիքթօր Հիւկօ 79։ Լապիշ 66։
Ալէքսանտր Տիւմա (վէլէս) 57։ Ա-
գատէմիատա եէնի ազա ինթիխապ
օլունան Սիւլի Բրիւոմ 42։ Ժիւլ
Վէրն 53։ պիզիմ մէշհուր Քապիթ-
տր Մոնթէբէն 37։ Ալֆոնս Տօտէ
41։ շէօհրէթշուար Ալֆոնս Ռատ
74։ Վակնէր 68։ Լէսէբս 76։ Հա-
սընը Մոլթ.քէ 81։

ՆԷՎԻՅԷ

ՂԱՐԱՑԻՊԻ ԹՐՊՊԻՑԷ

Մ. Հիլէրէ, Փարիս Թրպպիյէ Ա-
քատէմիասընա պիր սուրէթի զա-
րիպէտէ նէշվ ու նիւմա պուլմուշ
պիր չօճուգ թագիմ իթմի։

Մէգքիւր չօճուգ, ալթը եաշնը-
տա պիր ուֆագ դբզ օլուպ, պո-
եու վէ շիշմանլըզը հատատէն աշուրի
մէրթէպէտէ տիր։ Պօեու 1 մէթրօ
15 սանթիմէթրօ եիւ.քսէ.քլիկնտէ
եախօտ իբի արշընա գարիպ օլտու-
զու կիպի, միտէ չուգուրունատան
պաշլաեարագ, պէլի ֆբրտօլայը 1
մէթրօ 20 սանթիմէթրօ։ Գարնը
հիդասընտա իսէ 1 մէթրօ 30 սան-
թիմէթրօ արզընա մալիք իմիշ։

Մէգքիւր չօճուգնուն գ.օլտրը վէ
պաճագլարը զայէթլէ շիշկին տիր։

Աղբրըզընա կէլինա.քատէ, 124
լիտրա կէլմիշ տիր քի, էկէրշի,
պու, պիյիւհէճէ.ք օլուրտա, նէ՞
գատար աղբրրաշըզ։ շիշէճէկի տիւ-
շիւնէ պիլինիր։

—

Քէզա Բրոֆէսէօր Մ. Լանլօնկ Ա-
քատէմիայա պիր նէվզատէ (եէնի
տօղմուշ) չօճուգ կէօսթէրմիշ, պու
չօճուգնուն էլլերի բարմաղլարընը
ուճուճատան պաշլաեարագ, բբշագ-
լա քէսիլիյօր կիպի, քէնտի քէն-
տինէ բարշա բարշա տիւշիւ-
եօր վէ տիւշէն եէրլէր քէնտի քէն-
տինէ, ատէթա պիր եարա
կիպի, պիթիեօր, սոնրա եէնէ պաշ-
լաեարագ, քէսիլիպ տիւշիւյօր։

Զաթէն չօճուգուն էլլերի իլէ ա-
եազլարը տիւշմիշ տիր։

—

Պավէրիա բրէնսլերինատէն, բրէնս
Շարլը Թէատր, մէշհուր պիր թա-
պիպ տիր։ Կէչէնատ, Վիէննատա,
տօքթէօր Պիլրօթուն խասթախանէ-
սինատ, տիլ իւղէրինատ բէյատ օլ-
մուշ պիր շիրի բէնչէ ամէլիյաթը
իճրա իթմիշ, վէ ամէլիեատի բէ.ք
ուսթատանէ իճրա օլունատուղուն-
տան, թէմամը.յլա մուվաֆֆագը-
եէթի հասբլ օլմուշ տուր։

Կէօրիւլիւեօր քի, պիզատէ օլատու-
զու կիպի Էվրօպատա, հէ.քիմի.ք,
եալընըզ ֆագբը ատէմլերին աբա-
ժէ տէյիլ տիր։

—

Սօն պիր սիմթիսթի.ք նէզա-
ըէն, ատինեատա պիր միկտար տէօրթ
եիւզ էլլի միկեօն ինսան վար իմիշ։

ԱԶԴՈՒ

—

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ՕՐԱՑՈՅՑ

1882 ՏԱՐԻՈՑ

Սէպհէանո–Ըիւ–Ա Ազգային Հէ–անդանոցի
Հայոց

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄՃԵԱՆ

Երկու հարիւր քառասուն երեսէ բաղ-
կացեալ սոյն ընդարձակ տպագրութիւնը
բացի բուն Օրացուցէ կը պարունակէ հե-
տաքրքրական կարևոր ճոխ տեղեկութիւններն։

Վիճակագիր Տաճկաստանի. —Օսման-
եան դեսպանք ի զանազան աշխարհս։ —
Դեսպանք և հիւպատոսք օտար տէրու-
թեանց ի Մայրաքաղաքիս։ —Ցանկ Օս-
մանեան Սուլթանաց։ — Իշխանութիւնք
ընդ գերիշխանութեամբ Սուլթանին։ —
Հայրապետութիւնք Հայոց։ —Պատրիարք-
քութիւնք։ Անդամք Ժողովոյ և
կրօնական ատենի։ Անդամք Քաղաքական
ատենի և Վարչական սենեկի։ Անդամք
Սմուռնական սենեկի, և Ազգային կեդ-
րոնական դատարանի Անհատական սենե-
կի, և Պաշտօնեայք Պատրիարքարանի։ —
Ընդարձակ վիճակագրութիւն տէրու-
թեանց՝ Գերմանիոյ, Գաղղիոյ, Անգլիոյ,
Աւստրիոյ, Ամերիկայի, Իտալիոյ, Պելճի-
քայի, Զուիցերիոյ, Բորդուկալի, Տանի-
մարքայի, Մէքսիքոյի, Ճաբոնի, Շուէտ-
Նորվէկիոյ, Յունաստանի, Չիլիի, Պարա-
կուատանի, Զինու, Պրազիլիոյ, Սպանիոյ
և Հոլանտայի։ —Պատմութիւն ժամանա-
կագրական երևելի անցից։ —Նոր ցու-
ցակ գնոց հեռագրութեանց Եւրոպական
և Ասիական քաղաքաց Թուրքիոյ։ —Նիհ
(Թարիֆա) հեռագրի ըստ նոր կարգադ-
րութեան Միջազգային հեռագրութեանց.
—Ցուցակ գնոց Եւրոպական Միջազգա-
յին Թղթատարութեանց։ —Եւրոպական
նամակատունք ի Կ. Պոլիս, Գերմանական,
Անգլիական, Աւստրիական, Ֆրանսական,
Հելլենական և Ռուսական։ —Ժամանա-
կացոյց սուրհանդակաց Օսմանեան Մի-
ջազգային Թղթատարութեանց։ —Ցուցակ
գնոց Եւրոպական Տաճկաստանի երկա-
թուղեաց։ —Ցուցակ գնոց և ժամանա-
կացոյց Եպիպտական, Մահմուտ, Աւստ-
րիական, Մէսանժրի–Մարիթիմ, Բաքէ-
էնէ և Ընկ. և Ռուսական ընկերութեան
շոգենաւուց։ —Տոկոսաւոր և պարգևա-
ւոր արժեթուղթք գլխաւոր տէրութեանց
և քաղաքաց Եւրոպիոյ, Ցուցակք պարգ-
ևաց։ —Այլևայլք, Նորտէնքէօլտ Շը-
էտացւոյն ուղևորութիւնն ի հիւսիսային
բևեռն, Ֆիլոքսէրա որդը, Զինու պա-
ռիսպը, Ցորեն արտադրող երկիրք, Եր-
կաթուղեաց արագութիւնը, Գաղթակա-
նութիւն յԱմերիկա, Լրագրաց թիւը,
Վաճառականութիւն ոսկւոյ և արծաթի,
Գաղթականութիւն Հայոց ի Ճավա։ —
Ազգային մամուլ։ —Գլխաւոր ազգաց դը-
րամներուն բաղդատութիւնը Թուրքիոյ և
Ցրանսայի դրամներուն հետ։ —Գլխաւոր
ազգաց չափերուն բաղդատութիւնը Թուր-
քիոյ չափերուն հետ։ —Բաղդատական
ցուցակ տարածութեանց և բնակչաց Եւ-
րոպական տէրութեանց։ —Ծանուցումք,
Արամեան տպարան և Գրատուն Բարի-
զու։

Կը ծախուի մասնաւորապէս Ա-
րամեան տպարանը և ամէն գրա-
վաճառաց քով նաև Ազգային Հի-
ւանդանոցի գրասենեակը։

ԳԻՆ 3 ՂՐՇ.

. .

ԳՐԱՏՈՒՆ

Ս. Ֆ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Պ-ՀԵՏ ԴԱԲԵ- Մ-ԵՏՈՊՈՍ ԿԱԲԵ ԿԱՌԱՎԼԻ

Ռ- 56

Կը ծանուցուի Արգոյ հասարակութեան թէ վերոյիշեալ գրատունը Կաղանդի առթիւ 1881 դեկ. 20 և 27 կիւրակէ օրերը բաց ըլլալով, ամեն տեսակ նուէրներ, Օրացոյց պարզ և փառակալմ, պատկերներ և պատկերազարդ Կաղանդի նուէրներ և այլ եկեղեցական, դպրոցական և վիպասանական նաև Տիւսթուր, Էսրարը Փարիզ, Զինկեանէ Գըզը, Թուճատան Գըզլար ամեն տեսակ գրքեր խիստ աժան գներով. մեծ քանակութեամբ գընողներուն աւելի զեղչ կը լինի։

ԻԼԱՆԱԹ

Գայսէրիեէ էհալիսինտէն վէ էրմէնի միլլէթինէն Դաղանճեան հաճի Յակոբ ազանին, երինէ էհալիի մէրգումէ Նիսանընտան Դաղանճեան միլէթէվա հաճի Նիկողոս ազա քէրիմէսի Ազապի հանըմա, Գայսէրիեէ թիճարէթ մահքէմէսինին պիր գրթա իլամ իլէ մահրիմ տէյնի իչին մէրգում թահարրի ինտիմիշ իսէ տէ պուլունամամբէ օլտուղունտան, մէտեունը մէրգում թարիխտէն նիհաեէթ իւչ աեա գատար իսպաթը վիճուտ իտէրէք մէպլաղը տէյնի մէզպուրինի ինգա վէ թէէտիեէ իլլէմէտիկի հալտէ, մահքէմէի մէզպուրէ մարիֆէթիլլէ էվվելճէ թահրիր հաճզէ ալընմըշ օլան էմլաքը, տաիրէեի ինճա մարիֆէթիլլէ զապթ վէ ֆիրուխթ օլունաճաղը մալիւմի օրմագ իչին ինանը քէյֆիեէթ օլունտու։

27 թըշրինի սանի 1297

Թուճատան Գըզլարըն 5ինճի ճիւզիւ չէգմիշ տըր։

Իսթամպօլտա, չարշուլի քէպիրտէ, Վարախճը խանը ալթ գաթընտա 2 նիւմէրօ իլէ մարագամ մաղազատա ոաքին Ռուբէն էֆէնտի Կիւմիւշկերտան, քէնտի միւթէատտիտ տօսթլարընա ինֆիխարէն իլան իտէր քի, պու տէֆա, քէնտի մալահամիկիզարը եէտիյլէ, Լօնտրատան, Փարիզտէն, վէ ձէնէվրատան տիւրլիւ պէ տիւրլիւ ալէա գուլանըլըր ալթուն, կիւմիշ վէ սայիրէ ճէպ տաաթլարը ախզ իլլէմիշ տիր. վէ բէզալիք զայէթլէ էհվէն ֆիեաթլը օլուպ, վէ սոն մոտա էրքէկ վէ գաարնա մախսուս օլարագ ալէա ալթուն վէ 18 աեար Փարիս իչի գօրտօնլար, վէ պինապէրին եէնի մէքթէպ թալեպէլէրի վէ էսնաֆ քիմէսնէլէր իչին, բէք ալէա գուլանըլըր, թանէսի պէրէր Օսմանլը լէրաքնա տաաթլարը պուլունմագտա տըր, օն սէնէտէ քէֆալէթի թահրիրնտա օլտուղու հալտէ։

Իմտի, տաաթճա գօրտօնճա իգթիզտոր օլան զէվաթը միւթէպէրէնին, մէզգիւր մահէլի թէշրիֆ իթտիլէրինտէ, քէմալի էմնիյէթ իւզրէ, իգթիզա իտէնի միւպաեա իտէպիլէճէքլէրի, խասսէթէն իլան վէ արզու օլունուր։

Գայսէրիեէտէ բէտէրիմտէն մէվրուս միլք վէ կէտիք քեաֆֆէյի հիսսէլէրիմին ֆիրուխթինի հիչ պիր քիմսէյէ հէվալէ իթմէմիշ օլտրզըմտան, թահրիրան ըէյիմի ալմագըզ հեր քիմ սաթըն ալըրսա՝ քէնտիսինի մէսուլ թանը յաճաղըմը ալէնէն իլան իտէրիմ։

Նաղըրէն Կ. Զանդաֆեան

7 Դեկտ. 1881

Իսթանպօլ 2—3

ՄՈՒՍՅԷՆԷՑԻ ԽԱՍԹԷԿԵԱՆ ՏՕՔԹԷՕՐ ՇՈՒԱՐՑ

Էյլէրէն, Էյլէ ոճոս ալտֆ. սանը

4 է ֆտարը

40-Պիւյիւք Հէնտէք սօղապը-40

Տօքթէօրիւ միւմանիէյհին գալինէսինտէ, հեր նէվի հավա պօշաքճը, վէ նէֆէս եօլարընա էնվայը էճզա պուխարլարը իւֆլէմէկէ մոխտուս ալէթլէր մէվճուտ օլուպ, ագ ճիկէր վէ պօղազ վէ պուրուն խասթալըգլարընա խուսուսի օլարագ պագտըղը կիպի, էլէքթրիք ալէթլէրիյլէ իճրա օլունան հեր նէվի թէտավիյի եաբար։ Էսկի կէօքիւղ վէ նէղլէ, վէ պօղմաճա էօքսիրիւք, վէ տիֆթէրի վէ եէլ վէ սինիր խասթալըգլարը, վէ քէօթրիւմիւք վէ սարա կիպի իլլէթլէրին թապիպի խուսուսի տիր։

Բէզա, կիզլի խասթալըգլար, զայիֆլիք վէ զայրիհիւմ։

ՏՕԳԹՕՐ ՄԻՀՐԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Տօգթօրը միւմանիէյհ, Բարիստէ իլմի թէպապէթ թահսիլ իտէրէք, պու ատֆա պուրաեա կէլմիշ օլտուղունտան, Պէյօղլունտա, Շիշլի սօգաղընտա, Մէճմուայի Հավատիս մաթպաատընդն գարշուսընտան 18 նիւմէրօյու խանէտէ, հեր կիւն սապահտան սաաթ 6ետ դատար պուլունմագտա օլուպ, վէ ճիւմաա կիւնլէրի սաաթ, սաաթ կէճէ 6ետ դատար, քէնտիսինէ միւրաճաաթ իտէն խասթէկեանը. մէճճանէն թէտավի իտէճէք տիր։

Տօգթօրու միւմանիէյհ հեր կիւն սաաթ 8ճէն ապշամա պատար, Իսթանպօլ ճիվարընտա, Նիշանճրատա, Մուսայա ճաատէսինտէ, 53 նիւմէրօյու սապզ էճզահանէի քէնտիսինէ իպ ամէթկեաճ իթթիխաղ իտէրէք պուլունմագտա տըր։ Բազար իրթէսի կիւնլէրի, մահէլլի մէզքիւրտէ, սաաթ 8ճէն 10ա դատար, քէնտիսինէ միւրաճաաթ իտէն ֆուզարա խասթէկեանը մէճճանէն պագմագտա տըր։

ՏՕԳԹՕՐ Դ. Ս. ՏՕՊՐԱՇԵԱՆ

Միւմանիէյհ Տօգթօր՝ սինինի շեպակէթինի Լօնտրանըն թբպիյէ տարիւլ ֆիւնունը.յլա խասթախանէսինտէ իմբար իտուպ, քէմալի իզզ ու շերֆիլէ թէպապէթ, հէրքահիրդ վէ լավութիւրդ տիրլօմանլարընը պտրդատան վէ Լօնտրատա տիկէր իւքի խասթախանէսէ տէ հէքիմիւք իթաքտէն սօնրա, շիմտի Իսթանպօլա տաաթի իթմիշ տիր։

Միւմանիէյհ Տօգթօր Տօպրաշեան, Իսթանպօլտա Կէտիկ բաշատա Մէրտիվէնի նամ Բում քիրիսէսինին եօղտրքի սրբասընտա, Զատրրճ Ահմէտ նամ սօղատատա 12 նիւմէրօյու խանէտէ իդամէթ իթտիկինի, վէ հեր կիւն էօյլէնէ գատար օրատա պուլունարագ, քէնտույէ միւրաճաաթ իտէն խասթէկեանը թէտավի էլլէտիկինի միւթէպէր էհալիյէ իլան իտէր։

Քէզալիք թապիպի միւմանիէյհ, հեր բազար իրթէսի կիւնլէրի էօյլէնատէն պիր սաաթ սօնրա, խանէի մէզքիւրէ կիտէն ֆագիր խասթէկեանը մէճճանէն թէտավի իտէճէկինի սաաթի իրան էյլէր։

Էսրարը Փարիսէն, Գալաթագ ճբրար պաշը պարուճնատ, Էմիրնէյի Գէորգ աղանը թիւթիւնճիւ տիր քեռանընտա սաաթի սաաթլամագտա տըր։

Իսթանպօլ քէօբրիւ Լանընտա, Վալիտէ խանը գարուսու իթթիսալինատ և նիւմէրօյու քիմիապխանէյի Օսմանիտէ, հեր նէվի թարիխ, Օսման, թէտիրօ քիմիապլարը, նիզամամէլէր վէ սայիր հեր լիսանտան, հեր ճինսմէքիթպ քիմիապէրի ֆիրուխթ օլունմագտա օլտուղունտան, թէշրիֆ պույուրան զաթլարը, հեր վէճհէյէ մէճմուն ղրլրնաճագլարը պէեան օլունուր։

Մահէլի մէզպուրտա, պիզիմ Տիւսթուրլար վէ Թուճատան Գըզլար տախի սաթըլը։

Գայիշ-տաղը սուեու իտարէսի թարաֆընտան, բայիթախթըզը ըիսպէթլու էհալիսինէ իխթար օլունուր քի, մէզբիր սուտան արմագըղա իթիպար իտէն գաթլարը քէմալ մէրթէպէ մէմուսնէյէթլերի նիյէթլիյլէ, հեր նէվի ֆէյտաքեարընդ կէօզէ պլընարագ, տայիմ թաղէ օլմասընա վէ քէնտի թապիի հալինտէ պուլունմա, պունա, սայ ու իգտամ օլունմագտա տըր։

Պէյօղու, Գալաթա, Իսթանպօլ վէ սայիր սէմթլէր իչին, պիւյիւք պիր, վէ եախսա քիւչիւք լքի ֆըչը սու իչին, քէնտի խանէլէրինէ թէսլիմ օլունմագ իւզրէ, պիր չէյրէք մէճիտ թալեպ օլունմագտա էսէ ատ, կիւնտէ պէշ ֆըչըտան զիեատէ ալան զաթլար իլէ, այրընա բաղարըզ տախի օլունապիլէճէք տիր։

Ռիայէթլու էհալիյէ պիր գօլայըզ օլմագ իչին, արզու իտէն զաթլարա, պիլէթ տէֆթէրլերի տախի լիթա օլունաճագ տըր։

Մէզբիր սուեուն եէրինէ, պաշգա սու վիրիլմէքլիք հիյէսինտէն արի օրմագ իչին, բիայէթլու միւշթէրիլէրտէն, ֆըչըչարընդ իւզէրինտէ պուլունան ֆըչը վէ կէմի տէմիրի բէսիմի եաֆթարար պուլունմասընա, տիզգաթը քեամիլէ պուեուրմաարը բէճա օլունուր։

Ռիայէթլու միւշթէրիլէր, շիմտիքի հալտէ, քէնտի էմրլէրինի վիրմէք իչին, Իսթանպօլտա Սիրքէճի խանէլէսինտէ, վագը 31 նիւմէրօյու մաղազատա, վէ ծբնաբզ-ալտա, սահիտ Քէրէսթէճի օսգաղընտա քեպլին 11 նիւմէրօյու տէբօեա, վէ Պէյօղլուտա տախի, Թագսիմտէ, միլլէթի Բումիեանընդ Այ Թրիաթա քիլիսէսի հավլուսունտա վագը տէբօեա Թէշրիֆ խլէմէլերի իխթար օլունուր։

ՇԻՖԱ ԻԼՔ ՊԱՀԱՐՏԱ

WILHELM'S

ՎԻԼՀԷԼՄ

ԱՌԷՐԷՐԷԷ ՈՒՐԷԷՄՆԷ

ԳԱՆԼ ԹԷՄԻԶԼԷՑԻՃԻ

Զ Ս. Ճ

ՖՐԱՆՑ ՎԻԼՀԷԼՄԻՆ

ԹԷՐԹԻՊԻ

Նայն Բիրլինոյ էճզաճը դալը

Մէզբիւր Զայ, Նիքրիս իլլէթինէ, օյնագ եէրլէրի սըզըլարընա, չօճուգլարընդ տիզլերճէ վէ սեաղլարճա զայիֆլիքլէրինէ, էսկի սանճըլարա, տայիմա թէշնէնիշ իթմէքտէ օլան եարալարա, գըզըլ, գըզամրգ, վէ չիչէք նէվինտէն օլան, վէ ֆամիլեատան ալընմըշ պուլունան խասթալըգլարա, վէ եիւզտէ վէ վիճուտտա հասալ օլան սիվիճիք, չիպան, վէ թէմրէյի նէվինտէն օլան իլլէթլէրէ, ֆրէնկկէյ տայիր մարազլարա, վէ գարաճէյէր հասթալըգլարընա, մաեասլա, սարըլըգա, վէ տայիմի օլան էթ, վէ սինիր, վէ օյնագ, վէ քէմիք իլլէթլէրինէ, վէ միաէ ֆէսատլարընա, վէ իտարա տայիր իլլէթլէրէ, վէ պէլկէկէվէքլիկինէ, գատընճա վէ էրքէքճէ զայիֆլիքլէրէ, պօղազ իւֆիւնէթինէ, վէ էմրազը սայիրէյէ գարը իսթիմալ օլունուր բէք չիֆատար պիր մուալիճէ պուլուպ, շաեանը իթիպար չէհատէթնամէլէր իլէտէ թատտիգ դըլընմըշ տըր քի, արզու իտէն զաթլարա, մէզքիւր չէհատէթնամէլէրտէն մէճճանէն վիրիլիր։

Մէզքիւր Զայտան, հեր բաքէթտէ սէքիզէր քեաղըտ պուլունմագտա օլուպ, վէ բաքէթի գըյմէթի իսէ 2½ ֆրանգ տըր։

Մէզքիւր Զայըն թագլիտէրինէն անլաշըլմասը իչին իւզէրլէրինտէ պուլունան, վէ իսթիմալի ճայիզ կէօրիւլէն մէմալիքլէրտէն իթա պույրուլմուշ օլան մարգարա, տիզգաթ օլունմագըզդ իգթիզա իտէր։

Մէզքիւր Զայ, Իսթանպօլտա, Եէնի-ճամի ճատտէսինտէ վագը 33 վէ 35 վ. 37 նիւմէրօյար իլէ միւրագգամ Տէլլա Սիտտա էճզահանէսինտէ պուլունմագտա

ՇԻՖԱ ԵՒՍՏԱ

ՇԻՖԱ ԴԷՇՏԱ

ՇԻՖԱ ՍՕՆ ՊԱՀԱՐՏԱ

ԱԼԷՍ ՎԷ ՍԱՀԻՀ ԷՄԿԻ ԳՕՆԵԱԳՏԱՆ ԶԷՇՆԻԵԱՊ ՕԼՄԱԳ ԻՍԹԷ՞ՐՄԻՍԻՆԻԶ

Շ ՊԱԺԻԷ Է ԳՕՄԲԱՆԻԵԱ

ՏԸ

ԳՕՆԵԱԳ

ՆԱՄ ՄԷՇՀՈՒՐ ՖԱՊՐԻԳԱՆԸՆ ԻՄԱԼ ԻԹՏԻԿԻ ԳՕՆԵԱԳՏԱՆ ՏԱՑԻՄԱ ՍՍԹԸՆ ԱԼԸՆԸԶ

Պուլունուր շարապ վէ միւսքիրաթ սաթան պաշըճա թիւճճար մաղազալարընտա, պիւյիւք պագդալարտա, կաղինօլարտա, օթելէրտէ վէ սայիրէտէ։

Մեմլէկէթ ֆահրօսէրտէ վէ էկէլէ եէկէռէլէրէ

ԶԷՐՎԱԹԻ ՎԷ ՖԱԶԷՍ. ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ

Գալաթատա, Ատա խանընտա

ԿՐԹԱՐԱՆ

Հայկական Գեղագրական

ՕՐՈՒՍՏԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ

ԿՐԹԱ. ԲԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ցօրինուց

ԳՈՐԱԳՐԻՉ Վ. ԱՀԱՆ ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ

Վ.Ա.Ի.Ե.Ա.Ց.Ե.Ա.Լ

Ի ԿՐԹԱԿԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹԵՆԷ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀՐԱՄԱՆԱՒ

ԺՈՂՈՎՈՅ ՊԱՇՏՕՆԵԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ

Սոյն գեղագրութիւնը ըրա մասերէ բաղկացեալ է։

Շեղագիր, Նրբագիր, բոլորագիր և կօթագիր. այժմ շեղագրի մասը կը հրատարակուի որ վեց դասերէ կամ տետրակներէ Գրքի բաղկանայ։ Ա. վարժութիւն տառերու. —Բ. միավանկ բառեր. —Գ. բազմավանկ բառեր. —Դ. պարբերութիւններ. —Ե. գլխագիր և թուանշաններ. —Զ. գլխագրով սկըսեալ բառեր։

Կեդրոնատեղին է փորագրիչ Վ. Թէլլալեանի գործարանը Կ. Պոլիս Ոզուն Չարշը 376 և ամէն գրավաճառաց և թղթավաճառաց քով։

Սոյն աշխատութիւնը ինչպէս շատերն ալ կը վկայեն մինչև հիմա գտնուածներէն՝ դրութեամբ ամենէն լաւն, գնով ամենէն աժան, և կրկին նպատակաւն ալ գովելի և արդիւնաւոր է. վասն զի սոյն գործին համար մասնաւոր տառեր փորագրուած և ձուլուած ըլլալով, բնականաբար նորա տպագրութիւնն ալ աժան և Հայ մանկտւոյն դիւրամատչելի ըլլալէն ի զատ, ի մասնաւորի կը նպաստէ նաև Հայ մամլոյն, որպ տպագրական շարքին մէջ մինչև հիմա չի գտնուելով գեղագրական զարդաձև տառեր, սոյն տեսակ գործերն վիմագրութեան տրուելով շատ սուղ կեղնէին. հետևաբար գիտելի է որ Հայ արուեստասէրն՝ փոքրիկ դասատետրի մը առթիւ պիտի լրացնէ միայն թէ՝ չի պարտաւորի կասեցնել իւր աշխատութիւնը։

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՖՕՐՍԱԼԱՐՈՒ

Բարիս, 16 դեկ.

Ֆրանսըզ ֆօնտսու 3 %	84 92½
» » 5 %	115 67½
Էսհամը Ուսմանիէ աշլարը	14-35
» » գարանտը	14-15
1865 Իսթիգրազը	90-
1869 »	78-
1873 »	72-
Բուսիէլի չըմէնտը. Թահվիլա.	60-75
Օսմանլը Պանգասը	786-25
Դրէտի Լիոնէ	910-
Բուս ֆօնտսու 5 % (1877	83-⅛
Բուսիանըն Շարք Իսթիգրազը	59-⅛
Իթալիա ֆօնտսու	91-20
Մըսրը իսթիդ. պիրլէշմիշ	360-
Իսբանեա խարիճի իսթիգրազը	31-⅜
Դամպիօ Լօնտրա իւզէրինէ	25-21

Բարիս, (Պուլվար) 16 դեկ.

Ֆրանսըզ ֆօնտսու 5 %	115-60
Էսհամը Ուսմանիէ	14-17½

Լօնտրա 16 դեկ.

Ինկլիզ գօնսօլիտի	99-7/16
Էսհամը Ուսմանիէ աշլարը	13-⅞
» » գարանտը	13-½
1865 Իսթիգրազը	17-½
1869 »	18-⅝
1871 »	72-½
1872 (Պօնտիս Թէյզօր)	27-½
1873 »	14-½
Տէվլէթի Ալիէնին 1877 իսթիդ. բարը	86-½
Օսմանլը Պանգասը	21-½
Բուսիա Իսթիգրազը 1873	87-½
Մըսրը Իսթիգրազը պիրլէշմիշ	71-⅝
» Իմթիեազը (չըմէնտը.)	95-⅝
Տարիա սանիեէ	72-
Մըսրըն Լօյիտ Իսթիգրազը	91-¼
1877 Մաճարիսթան էսհամը	103-
Դամպիօ Բարիզ	—

Վիէննա, 16 դեկ.

Լօնտրա իւզէրինէ դամպիա	119-10
Բուսէլի տէմիր եօլ թահվիլաթը	28-70

ԳԱԼԱԹԱ ՖՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ուսմ. դեկտ. 5 ազչմ. գբ.	15-15
» » դեկտ. 7 սպհ. աչ.	15-7
» » Լէն եիւքսէք	15-15
» » Լէն աշաղը	15-7
» » Սաաթ 5 տէ	15-7
1863 Իսթիդ. (Մուքթօն) 6 % ֆ.	-
1865 » » 6 % ֆ.	90-
1869 » (Բինար) 6 % ֆ.	77-
1872 » (Պօն տիս Թրէդօր	26-50
1873 » (Բինար) 6 % ֆ.	71-
Բուսիէլի չըմէնտրֆէր	60-
Տէբօր	-
Հէվպլէսիզ »	-
Ամդէ ֆայիդի »	8-

ԱԳՕՍՏՈՍԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ

Դրէտի ժէնէրալ 6 %	7-
Սօսիէթէ ժէն 6 %	5-20
Իսթանպօլ Պանգասը	11-
Սօսիէթէ Օթօման	4-10
Թրամվայ 5 %	375-
Լավրիօմ (մատէն)	150-

ԱԳՅԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Օսմանլը լիրասը 100 ղրշտան	Ղբ Փ.
Ինկիլիզ լիրասը	110-10
Ֆրանսըզ ալթունու	87-34
Բօլ	89-35
Դրիմից ալթունու	52-
Պէեազ մէճիտիյէ	107-34
Մէթալիք	204-20
Պէշլիք	209-10
Ալթըլըգ	126-
Պագըր	610-
Գարպօն գայիմէսի գաբիք	859-

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Լէն եիւքսէք	945-
Լէն աշաղը	945-
Սաաթ 5 տէ	945-

ՍԱՀԻՊ ԴԱՋԷԹԱ ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ